

Nr 37.

Ankom till riksdagens kansli den 9 maj 1941 kl. 10 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående viss ändring i gällande grunder för utlämnande av lån från jordbrukets maskinlånefond.

(1:a avd.)

I en till riksdagen den 7 mars 1941 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 167, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att för utlämnande av lån från jordbrukets maskinlånefond måtte få tillämpas de ändrade grunder, som av föredragande departementschefen i propositionen förordats.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas nedan, hänvisa till propositionen.

Vid 1938 års riksdag (prop. nr 217, r. skr. nr 275) beslöts inrättande av en statlig lånefond för främjande av gemensam maskinanvändning i det mindre jordbruket, benämnd jordbrukets maskinlånefond. Bestämmelserna rörande fonden finnas upptagna i kungörelsen den 17 juni 1938 (nr 401) angående lån från jordbrukets maskinlånefond.

Enligt angivna bestämmelser må statslån av lantbruksstyrelsen tilldelas hushållningssällskapen, vilka därefter i sin tur äga utlämna lån till enskilda personer eller sammanslutningar för anskaffande av jordbruksmaskiner, som avses skola användas gemensamt av flera jordbrukare. I 9 § av kungörelsen föreskrives, att lån må beviljas allenast under förutsättning, att den jordbruksmaskin, till vars förvärvande lånet är avsett att användas, av hushållningssällskapet befinnes lämplig för åsyftat ändamål, att köpeskillingen för maskinen prövas skälig, att den gemensamma maskinanvändningen kan antagas bereda en var av de jordbrukare, som äro medlemmar i den lånesökande sammanslutningen eller som eljest avses skola delta i maskinanvändningen, en nytta som kan antagas svara mot hans kostnader för densamma, att den gemensamma maskinanvändningen är ändamålsenligt organiserad och att trygghet finnes för en god skötsel av maskinen, att av den åkerareal, som innehaves av nämnda jordbrukare, minst sextiofem hundradelar tillhöra brukningsdelar med högst femton hektar åker samt att de jordbrukare, som svara för lånet, gjort sig kända för skötsamhet och ekonomisk förtänksamhet. Såsom förutsättning för lån till maskinhållare skall, förutom vad nu sagts, även gälla, att lånesökanden med hänsyn till sin ekonomiska

ställning och förhållandena i övrigt prövas vara lämplig för bedrivande av sådan verksamhet samt att de avgifter, vilka han därvid ämnar betinga sig, icke befinnas oskäligen. Vidare stadgas i 10—12 §§ i kungörelsen, att lån icke må beviljas till högre belopp än som motsvarar åtta tiondelar av köpeskillingen för den maskin, till vars förvärvande lånet avses skola användas, att för lån skall ställas säkerhet, som av hushållningssällskapet prövas vara betryggande, samt att vid låns beviljande hushållningssällskapet skall bestämma den tid, inom vilken den ifrågavarande maskinen skall ha anskaffats, ävensom, där det befinnes lämpligt, meddela sådana föreskrifter rörande lånets användande och sättet för dess utbetalande, att trygghet vinnes för att lånet blir använt för därmed avsett ändamål.

Sedan fråga uppkommit om vidtagande av ytterligare åtgärder för beredande av möjligheter för jordbrukarna att vid instundande vårbruk kunna använda traktorer samt om borttagande av arealbestämmelsen i 9 § i omfördömda kungörelse i syfte att öka möjligheterna att erhålla lån för inköp av för flera jordbruk gemensamma traktorer, ha yttranden i ärendet inhämtats från lantbruksstyrelsen, statens livsmedelskommission, kommerskollegium och statens bränslekommission. På grund av särskild remiss har lantbruksstyrelsen avgivit förnyat utlåtande i ärendet.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Enligt vad i ärendet upplysts ha hushållningssällskapen i vissa fall haft svårigheter att vid utlämnande av lån för gemensamhetsinköp av jordbruksmaskiner i allo tillämpa den i kungörelsen nr 401/1938 meddelade bestämmelsen att av den åkerareal, som innehaves av låntagare, minst 65 procent skola tillhöra brukningsdelar med högst 15 hektar åkerareal. Såsom lantbruksstyrelsen framhållit kan bestämmelsen i fråga under vissa omständigheter motverka syftet med förevarande låneverksamhet, d. v. s. främjandet av gemensam maskin användning i det mindre jordbruket. Jag anser mig därför böra förorda en sådan uppmjukning av grunderna för låneverksamheten, att lån må, efter särskild prövning, kunna utlämnas oaktat angivna förutsättning rörande låntagarnas arealinnehav icke föreligger. En dylik uppmjukning av grunderna torde jämväl vara av viss betydelse för underlättandet av en övergång till användning av större gengasdrivna traktorer i det mindre jordbruket. Den ifrågasatta prövningen synes lämpligen böra ankomma på lantbruksstyrelsen. Såsom styrelsen föreslagit bör ifrågavarande lättnad i lånevillkoren i vissa fall kunna tillämpas jämväl beträffande lånemedel, som redan disponerats. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i nu gällande lånebestämmelser, som kan befinnas erforderlig vid bifall till vad jag sålunda tillstyrkt.»

Utskottet.

Såsom departementschefen anfört synes ifrågavarande bestämmelse rörande utlåningen från jordbrukets maskinlänefond — att av den åkerareal, som innehaves av låntagare, minst 65 procent skola tillhöra brukningsdelar

med högst 15 hektar åkerareal — i praktiken vålla vissa olägenheter och måhända även i vissa fall motverka syftet med fonden. Utskottet vill därför biträda departementschefens förslag om vidtagande av sådan ändring i grunderna för låneverksamheten att lån må, efter särskild prövning, kunna utlämnas, oaktat angivna förutsättning rörande låntagarnas arealinnehav icke föreligger. Erinras må att utskottet i ett tidigare, av riksdagen numera godkänt utlåtande (nr 20) tillstyrkt dylik författningsändring beträffande lån för anskaffande av linrivningsmaskiner. Då utskottet icke heller i övrigt har någon erinran att framställa mot departementschefens nu föreliggande förslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla förevarande proposition.

Stockholm den 6 maj 1941.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar *Tjällgren, Carl Eriksson, Granath, Gabrielsson, Manner-skantz, von Stockenström, Anderberg* och *Svedberg*; samt

från a n d r a kammaren: herrar *Andersson* i Löbbo, *Andersson* i Tungelsta, *Gustafson* i Vimmerby, *Ericsson* i Sörsjön, *Carlström, Mäler, Liedberg* och *Jacobson*.
